

C H U O N G : 30

LIÊN CẢ MỘT NAM TRỜI, Martin cảm-cúi làm việc vất-và, chỉ gián-đoạn có một lần vào dịp Terry trở về sau Ngày Đình-Chiến, và thỉnh-thoảng những khi nghe cái anh chàng thông-minh hiếu-động ấy nói truyện trào-lộng chàng mới nghỉ tay một chút mà thôi. Tuần này sang tuần khác, chàng khổ-cực với công cuộc nghiên cứu chất phage vô cùng phức-tạp. Công-việc của chàng - tay chân của chàng, kỹ-thuật của chàng - đã trở nên thuần-thục hơn, và cuộc đời chàng vững-vàng hơn, ít băn-khoăn lo-lắng hơn.

Chiều chiều chàng lại học-hành thêm. Hết toán, học sang vật-lý, chàng bắt đầu hiểu biết định-luật về tác-dụng khối-lượng, bắt đầu mĩa-mai cái mà chàng gọi là "thái-độ đối đãi với bệnh-nhân" của Tubbs và Holabird, chàng đọc nhiều sách báo tiếng Đức, tiếng Pháp, chiều chủ-nhật đi bơi thuyền trên sông Hudson và có một hôm đi chơi lu - bù với Leora và Terry để ăn mừng Viện đã được thanh-lọc sạch

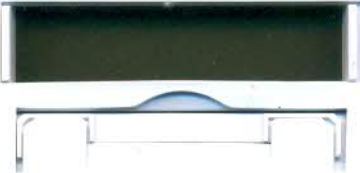

sẽ vì đã đem bán-tống bán-táng cái Máy Ly Tâm mà Holabird từ xưa vẫn lấy làm hãnh-diện có nó.

Chàng ngờ rằng Bác-sĩ Tubbs bây giờ đương huênh-hoang với cái cuống mẽ-day Bắc-đầu Bội-Tinh, còn giữ chàng lại ở trong Viện là chỉ vì Gottlieb đã can-thiệp. Nhưng cũng có thể là vì Tubbs và Holabird còn hy-vọng một ngày kia chàng lại tìm ra được một cái gì để họ có thể đem ra quảng-cáo, thổi phồng lên thành một phép lạ, vì chàng thấy trong bữa ăn trưa, hai người vẫn tỏ ra lẽ-phép đối với chàng... vừa lẽ-phép vừa biểu-lộ lòng trách-móc, hễ có dịp là lái-nhài nhắc lại truyện khám-phá ra được cái gì thì phải lo mà công-bố ngay chứ không thể trăn-trừ được.

Đã hơn một năm từ khi xảy ra việc Martin bị d'Hérelle đi mất bước trước, bỗng một hôm Tubbs vào phòng thí-nghiệm của chàng, đưa ra đề-nghị :

"Tôi đương suy-nghĩ, anh Arrowsmith ạ". Lão vừa nói vừa làm ra bộ suy-nghĩ thật, "Sự phát-minh của d'Hérelle không ngờ đã không được mọi người để ý tới như tôi tưởng. Nếu ông ta ở đây với chúng mình thì chắc-chắn là tôi đã lo cho ông ta được mọi người để ý đến một cách xứng-đáng. Hiển-nhiên là không một tờ báo nào phê-bình tới cả. Có lẽ chúng mình vẫn có thể làm được việc gì. Theo chỗ tôi hiểu thì anh đang theo đuổi cái mà Bác-sĩ

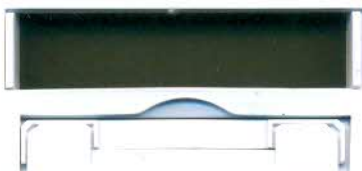

Gottlieb gọi là "sự nghiên-cứu căn-bản". Tôi cho bây giờ là lúc anh nên thực-dùng tiêu-tố phage để chữa bệnh. Anh hãy thí-nghiệm dùng phương-pháp ấy để chữa bệnh sưng phổi, bệnh dịch-hạch xem, có thể cả bệnh thương-hàn nữa, và khi công-việc tiến-hành thì anh hợp-tác với các bệnh-viện thực-nghiệm xem ra làm sao. Anh tự-cao tự-ngạo, lãng-phí thời giờ như thế là đủ rồi ! Bây giờ hãy chữa cho một người nào đó thật khỏi bệnh đi !"

Nếu Martin từ chối không làm theo lời lão, chắc chàng khó tránh được mối lo bị sa-thải. Và chàng cũng thấy xúc-cảm khi thấy Tubbs nói thêm :

"Anh Arrowsmith, thấy tôi cứ đòi phải có kết-quả thực-tế, tôi chắc một đôi khi anh cho là tôi không có ý-thức gì về vấn-đề chính xác trong khoa-học. Tôi - Đâu sao thì tôi thấy Viện này chưa bao giờ đưa ra được một kết-quả nào thực-sự là cao-quý, là vĩ-đại, có thể cải-biến được một cái gì, một kết-quả nào mà đáng lý chúng ta phải thâu-lượm được với những phương-tiện sẵn có của chúng ta. Vì thế tôi muốn trước khi tôi chết, làm được một cái gì to-tát, một cái gì tốt-đẹp cho nhân-loại đau-khổ này. Anh không thể cho tôi cái đó sao ? Anh hãy chữa cho được bệnh dịch-hạch đi !"

Lần đầu tiên Martin thất. Tubbs không vênh râu lên oai vệ như trước, mà lại nhếch mép

cười một cách thê-thảm.

Hôm đó Martin giấu không cho Gottlieb biết chàng bỏ việc nghiên-cứu về tánh chất cơ-bản của tiêu-tổ phage, để tìm cách chữa bệnh sung phổi, trước khi chữa bệnh hắc-tử. Và khi Gottlieb biết truyện thì ông đương mắc giải-quyết một vài truyện lo buồn riêng.

Martin lấy chất phage trích vào thỏ và chữa được bệnh sung phổi và màng phổi của nó, chàng cho nó ăn chất ấy thì ngừa được bệnh sung phổi truyền lan ra. Chàng thấy sự miễn-dịch do chất phage gây ra cũng có thể truyền nhiễm như một bệnh vậy.

Chàng tự lấy làm hài lòng, và chắc Tubbs cũng sẽ vui mừng lắm, nhưng luôn mấy tuần-lẽ, Tubbs chẳng lưu ý ngó-ngàng gì đến chàng, ông đương mê-mải với một công việc mới "kịch độc" nhất đời ông : ông đương tổ-chức Hội Liên-Hiệp Văn-Hóa.

Ông đương sửa-soạn tiêu - chuẩn - hóa và điều-hợp tất cả các hoạt-động bằng trí-não ở trong nước, thành-lập một cơ-quan để điều-khiển, ủy-lạo hay khiển-trách một cách nhẹ-nhàng, và nói chung là để khuyến-khích mọi người trong các bộ-môn, từ nghiên - cứu hóa học đến nghệ-thuật in hoa trên vải lụa, từ nghệ-thuật làm thi-ca đến công cuộc thám-hiểm Bắc-cực, từ nghề chăn nuôi gia-súc đến việc nghiên-cứu Thánh-kinh, từ nghệ - thuật đặt

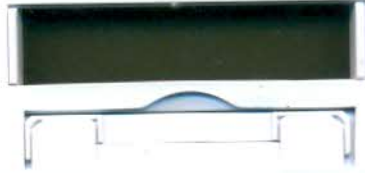

những bài Thánh-Ca cho dân da đen, đến nghệ-thuật viết thư-từ giao-dịch. Bất ngờ ông bận tiếp-xúc với các nhạc-trưởng các ban nhạc hòa-tấu, giám-đốc các Trường Kỹ - thuật, Mỹ-thuật, chủ gánh xiếc, các thống-đốc theo chủ nghĩa tự-do, các cựu mục-su viết những bài triết-lý ý-vị cho các nghiệp - đoàn báo-chí, nói tóm lại là tất cả các chủ-nhân-ông trong giới trí-thức Hoa-kỳ - trong số đó đặc-biệt nhất là có cả một nhà triệu-phủ tên là Minnigen, người vừa có công nâng cao trình-độ nghệ-thuật điện-ảnh lên một bậc.

Tubbs chạy khắp mọi nơi trong Viện, mời các nhà khảo-cứu cùng ông gia-nhập Hội Liên-Hiệp Văn-Hóa và tham-dự các cuộc hội-họp và ăn uống rất ư hấp-dẫn. Phần đông các người được mời thì-thăm với nhau, "Lão già lại lên cơn rồi đấy!" Xong rồi họ bỏ qua và quên ông đi.

Nhưng trong bọn có một người, nguyên là Thiếu-Tá, chiều nào cũng đi đàm-luận với các bà, các bà này rất đàng-hoàng đứng đắn, ăn-vận rất lịch-sự, nức-nở than - van về truyện "chỉ vì thiếu cộng-tác mà mất hết 'mã - lực' của sức mạnh về tinh-thần và trí-tuệ", rồi các bà lên xe hơi trở về nhà.

Tiếng đồn lan ra khắp các hành - lang trong Viện. Bác-sĩ Billy Smith thì-thăm với mọi người rằng khi ông tới thăm Tubbs thì

nghe thấy McGurk to tiếng với Tubbs, "Công việc của ông là trông nom cái tiệm này, chứ không phải là làm việc cho cái thằng ăn mày ăn nhạt, đi chiếm ruộng chiếm đất của người ta, cái thằng thầy tuồng lưu - manh bịp-bịp Pete Minnigen ấy !"

Sáng hôm sau, khi Martin đương đứng-đình đi đến phòng thí-nghiệm làm việc thì thấy các hành-lang nhón-nháo cả lên, chỗ này xỉ-xào, chỗ kia bàn-tán to nhỏ, chàng thoáng nghe thấy mấy câu mà không thể nào tin được :

- Tubbs từ-chức rồi !

- Đâu có !

- Họ bảo lão bỏ đi với cái Hội Liên-Hiệp Văn-Hóa của lão rồi. Thằng cha Minnigen cho Hội ấy một đồng tiền, và Tubbs được lãnh gấp đôi lương ở đây !

II

Trừ mấy người có nhiệt-huyết như Gottlieb, Terry, Martin và viên phụ-tá Ban Sinh-Vật Vật-Lý-Học, còn tất cả đều ngưng làm việc ngay lập tức. Các phe các nhóm mọc lên, chỗ nào cũng nghe thấy các khoa-học-gia nhân-tử bác-ái xỉ-xào muốn nhảy vào giữ cái chức Tân Giám-Đốc của Viện.

Rippleton Holabird, Yeo nhà sinh-vật-

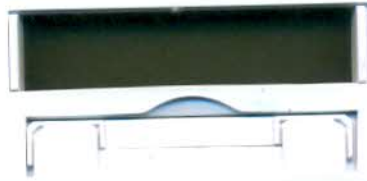

học trông giống anh thợ mộc, Gillingham anh Trưởng-ban sinh-vật vật-lý-học tính thích pha trò, Aaron Sholtheis, người Nga lai Do-thái, người nào cũng tỏ bày ý-muốn một cách hết sức nhũn-nhặn; mặc dầu họ đương cãi nhau rất hung hăng, kịch-liệt ở hành-lang, nhưng gặp ai qua lại họ cũng tỏ ra thân-mật. Thêm vào cái bọn người trong Viện này, lại còn có mấy người ngoài Viện nữa, mấy ông Giáo-sư, mấy khoa-học gia ở các Viện khác tự-nhiên cũng thấy cần phải đến tiếp-xúc với McGurk nói những chuyện vớ-vẩn dẫu dẫu.

Terry bảo Martin : "Chắc cô em Pearl Robbins và cậu bé cán-sự của anh cũng đương vận-động lãnh cái chức Giám-đốc đấy. Thắng cán-sự của tôi thì không, lý-do chỉ vì tôi vừa giết nó xong. Theo ý tôi thì Pearl Robbins xứng-dáng hơn hết. Vì cô ấy là thư-ký của Tubbs đã lâu năm đến nỗi cô ấy học được hết tất cả cái ngu của Tubbs về kỹ - thuật khoa-học".

Trong số những người tranh đua nhau vào chức Giám-đốc ấy, Rippleton Holabird là người hăng-say nhất và cũng khéo-léo nhất. Chiến-tranh kết-liệu, ông ta hết được mặc quân-phục đồng thời mất luôn cả quyền-hành trong quân-đội. Ông ta thôi-thức Martin :

- Anh Martin à, anh biết tôi luôn luôn tin-tưởng anh là một thiên-tài như thế nào và tôi biết ông già Gottlieb đáng mền của chúng

ta tin-tưởng ở anh như thế nào. Nếu anh có thể làm thế nào để Gottlieb ủng-hộ tôi, nói với McGurk giúp tôi... cố-nhiên nếu nhận chức Giám-Đốc là tôi phải hy-sinh, vì tôi phải bỏ công-cuộc khảo-cứu của tôi, nhưng tôi cũng sẵn-sàng nhận hy-sinh vì thấy cần phải có người có tập-quán truyền-thống để tiếp-tục công-việc điều-khiển Viện này. Tubbs đã ủng-hộ tôi rồi, và nếu Gottlieb cũng ủng-hộ tôi nữa... tôi thấy đó là cái lợi cho ông ấy. Tôi sẽ cho ông ấy có thêm phòng rộng-rãi để mà làm việc !"

Khắp Viện ai cũng phong thanh biết Capitola chủ-trương nên bầu cho Holabird vì "ông ta là khoa-học-gia duy-nhất ở trong Viện có phong-độ của một người quý-phái". Người ta thấy bà đi khắp các hành-lang trong Viện như một chiến-hạm, theo đuôi có Holabird như một hải-phòng-hạm...

Nhưng trong khi Holabird hí-hung tươi cười thì Nicholas Yeo có vẻ bí-mật thỏa lòng mãn ý.

Buổi trưa hôm Ủy-Ban Quản-Trị họp tại Hội-Trường để bầu Tân Giám-Đốc, toàn Viện đều xôn-xao khích-động. Các khoa-học-gia đương là những nhà nghiên-cứu quan - trọng hôm ấy bỗng biến thành những "nữ-sinh lưu-trú". Ủy-Ban Quản-Trị bàn cãi, hay có truyện gì lôi-thôi chẳng biết, mà buổi họp kéo dài đến mấy

tiếng đồng-hồ.

Đến bốn giờ Terry Wickett hót-hơ hót-hải đến tìm Martin bảo, "Này Slim, tôi vừa được một tuy-ô trực-tiếp cho biết Ủy-Ban bầu Sil-va Khoa-Trưởng Trường Y-Khoa Winnemac. Trúng tủ của anh rồi phải không ? Ông ta người thế nào ?"

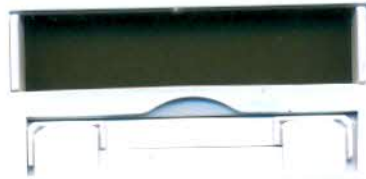
"Ông già ấy tốt... Ờ không ! Ông ấy và Gottlieb ghét nhau lắm. Trời ! Chắc Gottlieb sẽ từ-chức và tôi cũng ra rìa thôi. Đúng lúc công việc mình đương tiến-triển tốt đẹp!"

Đến năm giờ, các phòng ai cũng chăm-chú ngó mắt trông theo Ủy-Ban Quản-Trị kéo nhau tới văn-phòng Gottlieb.

Mọi người nghe thấy tiếng Malabird tuyên bố hùng-dũng, "Có-nhiên là tôi không thể bỏ công-cuộc nghiên-cứu của tôi, để giữ bất cứ một nhiệm-vụ gì về hành-chánh". Và Pearl Robbins nói với Terry, "Vâng, đúng như vậy... Chính ông McGurk vừa bảo tôi... Ủy - Ban đã tuyên Bác-sĩ Gottlieb làm Tân Giám-Đốc".

Terry nói, "Thế thì họ điên hết rồi! Ông ấy sẽ từ-chối mạnh cho mà xem ! Có khác gì người ta bảo tôi đến làm trò khỉ trong các buổi họp của Ủy-Ban. Đâu có đặng !"

Khi Ủy-Ban vừa ra khỏi phòng Gottlieb, Martin và Terry vội xông vào và thấy ông già

đứng trước bàn thí-nghiệm, về hiên-
ngang bất-khuất hơn bao giờ hết.

Martin hỏi-hợp hỏi :

- Có thực... họ muốn ông làm Giám-Đốc
không ?

- Nhưng chắc ông từ chối? Đâu ông có để
cho họ phá công việc của mình !

- Ấy... tôi có bảo công việc chính của
tôi phải để tôi tiếp-tục. Họ bằng lòng để tôi
chỉ-định một viên Phụ-Tá Giám-Đốc để làm các
công việc lặt-vặt về hành-chánh. Các anh xem...
Lẽ tất-nhiên là không cái gì có thể cản-trở
công việc nghiên-cứu về khoa miến-dịch của
tôi được, nhưng tôi có cơ-hội làm những việc
to-tát và tổ-chức thành một Viện nghiên-cứu
khoa-học tự-do cho tất cả các anh. Và cái tụi
ngụ-xuân ở Winnemac chúng vẫn cười tôi có ý-
tưởng lập một trường thuốc đúng với cái ý-
nghĩa của nó, bây giờ có lẽ chúng sẽ biết...
Hai anh có biết ai là đối thủ tranh chức Giám
Đốc với tôi không ?... Martin, anh có biết ai
không ? Silva, chính hắn đấy ! Ha, ha !"

Ra tới ngoài hành-lang, Terry lăm-bám,
"Thôi, cầu cho linh-hồn cụ được an-lạc!"

III

Treng bữa tiệc khao mừng Gottlieb, (cả

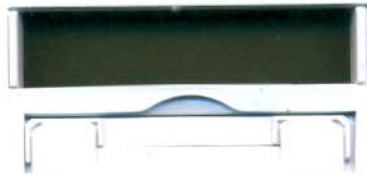
đời ông có mỗi một bữa tiệc duy-nhứt này là được tổ-chức để khao mừng ông) không những chỉ có những nhân-vật kinh-doanh to lớn nhưng rất ung-dung nhân-nhã, bữa tiệc trọng thể nào cũng có mặt, mà còn có cả một số ít khoa-học gia mà Gottlieb hâm-mộ.

Ông đến trễ, hơi có vẻ xúc-cảm, có Martin đi theo hộ-tống. Khi ông đi tới bàn danh dự dành cho các diễn-giả ngồi, tân-khách đứng cả lên, hoan-hô ầm-ỹ. Ông nhìn mọi người, muốn nói nhưng không thốt nên lời, ông giang hai cánh tay ra như muốn ôm lấy tất cả mọi người, rồi ngồi sụp xuống ghế nức-nở khóc.

Có nhiều điện-tín từ Âu-Châu gửi tới, có những bức thơ nồng-nhiệt của Tubbs và Khoa-trưởng Silva phen-nàn mắc bận không thể đến dự tiệc được, có những điện-tín của các Giám-Đốc trường đại-học, tất cả đều được đọc lên cho mọi người nghe và được vỗ tay tán-thưởng vang dậy.

Nhưng Capitola thì-thăm với chồng, "Dầu sao mình cũng nhớ tiếc Bác-sĩ Tubbs, một người thực là tân-tiến và tiên-tiến. Kia ông, đừng nghịch cái nữa như vậy".

Thế là Gottlieb nhận chức Giám-Đốc Viện Sinh-Vật-Học McGurk và trong có một tháng Viện đã biến thành một cái lò heo.

IV

Gottlieb định mỗi ngày chỉ để một giờ làm công việc giám-đốc. Ông cử Bác-sĩ Aaron Sholtheis, binh-dịch-học-gia, tín-đồ Thánh-Công-Hội Nga - Do-Thái, và cũng là một tay mê hoa mẫu-đơn nữa, làm Phụ-tá Giám-Đốc. Gottlieb giải-thích cho Martin biết Sholtheis tuy là một anh xuân có chút tài mọn về khoa-học thực đấy, nhưng là người duy-nhất ở Viện có thể kham được những công-việc hàng ngày, chịu đựng được cái vinh cũng như cái nhục trong công-việc hành-chánh.

Gottlieb lại giờ cái tính cũ chế-giễu, nhạo-báng hết thầy các ông Giám-đốc có tính lằng-xằng và hiển-nhiên ông cho như thế là ông có thể tự tha-thứ cho cái tội đi làm Giám đốc của mình.

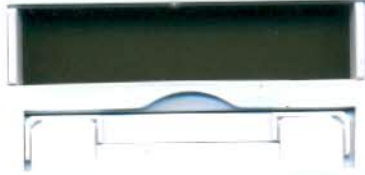
Ông không thể thu hẹp công-việc chính-thức của ông trong mỗi ngày một giờ như đã định. Ông có quá nhiều cuộc diễn-thuyết, quá nhiều quý khách tới thăm viếng, quá nhiều giấy tờ cần phải có chữ ký của Ông. Ông bị lôi đi dự các buổi dạ-hội, các bữa ăn trưa không có mục-đích rõ-rệt, chỉ toàn những truyện am-dua ninh-hốt, và kéo dài một cách vô-lý mà

các Ông Giám-đốc bắt buộc phải đến dự không thể nào vắng mặt được, ấy là không kể cái nông-nỗi bực mình mất hàng giờ đồng-hồ nghe điện-thoại xác-định ngày giờ của những bữa tiệc-tùng khổ-sở ấy. Mỗi ngày công việc hành chánh của ông kéo dài ra đến hai giờ, ba giờ hay bốn giờ đồng-hồ, ông thành cái-kính, đầu óc rối-loạn lên vì những công-việc phức-tạp về nhân-sự và tài-chính; ông đâm ra chuyên-đoán, và dễ bực-tức giận-dữ hơn bao giờ hết; và các đồng-nghiệp đáng mến ở Viện từ trước được Tubbs hoặc khéo-léo vượt-ve hoặc dùng uy-quyền áp-bức để giữ cho ngoài mặt mọi người ít ra cũng có vẻ yên-vui thân-mật với nhau, bây giờ bắt đầu công-nhiên cãi nhau om-sòm.

Đáng lẽ ông phải ngồi ở văn-phòng Giám-đốc của Tubbs trước kia để điều-hành công-việc, điều-hòa nhân-sự, thì ông lại cứ bám lấy cái phòng thí-nghiệm ở văn-phòng riêng của ông, như một con mèo ngồi chết dí ở cái nệm của nó dưới gầm một cái bàn. Có một hai lần ông cũng thử ngồi ở văn-phòng Giám-Đốc làm ra bộ oai-nghiêm nhưng rồi ông bỏ trốn ngay ra khỏi cái phòng to lớn, quá trống-trải và quá sạch-sẽ ấy và trốn luôn cả tiếng máy chữ đập lách-cách của cô Pearl Robbins nữa, để chui về cái hang của ông, nó không có cái mùi tinh-khiết của các thú tiện-nghi thời-trang, mà chỉ sặc mùi thuốc lá với mùi giấy cũ mốc.

Ở McGurk cũng như ở tất cả các Viện Khoa

học khác, có hàng trăm những nông-gia, những nữ điều-dưỡng tư, những ông đồ-tể hàng thị vùng ngoại ô, đã bỏ ra rất nhiều tiền phí-tốn đi từ Oklahoma hay Oregon tới để xin chứng-nhận cho họ một vài thứ thuốc chữa bệnh rất thần-hiệu mà họ đã khám-phá ra được, chẳng hạn như dầu cá mè ở Mississipi đã chữa khỏi các thứ bệnh lao, thuốc cao-thạch tín bảo-đảm chữa khỏi các bệnh ung-thư. Họ mang theo những bức thư, tấm ảnh để giữa đóng quần áo sạch, xếp lộn-xộn trong chiếc va-ly tàng, và gặp dịp là họ cúi xuống mở va-ly lấy ra phô những giấy tờ chứng-nhận của các mục-su của họ cho mọi người xem, họ mong có dịp cứu-nhân độ thế, còn riêng đối với họ thì họ chỉ mong có đủ tiền để cho con gái cùng họ đi học ở một viện âm-nhạc nào thôi. Họ quá tin rằng thuốc của họ công-hiệu, họ năn-nỉ một cách thắm-thiết quá khiến không một nhân-viên tiếp-tân nào đủ tài kinh-nghiệm để giữ không cho họ lọt được vào trong Viện.

Gottlieb thấy họ lòn vào văn-phòng ông mà tội-nghiệp. Họ làm ông mất cả tự tin mình là con người cứng-rắn, nhưng họ khẩn-khoan yêu-cầu ông, họ thiết-tha năn-nỉ ông, khiến ông ái-ngại không thể nào tống-khứ họ đi mà không hứa-hẹn với họ một vài điều, để rồi sau đó lại áy-náy vì nhận thấy rằng thà mất lòng trước may ra còn được lòng sau.

Nhưng với những "Nhân-Vật Quan-Trọng"

thì ông thẳng tay đối-xử tàn-nhãn.

Công-việc Giám-Đốc làm ông mất quá nhiều thời-giờ và tâm-trí ông ít khi được yên-tĩnh để có thể tiếp-tục giải-quyết được những vấn-đề khó-khăn bí-ẩn trong khi đi sâu vào tính-chất đặc-trung của công-cuộc khảo-cứu và trái lại làm gì có công-cuộc khảo-cứu nào làm cho ông không thể để hết tâm trí vào công việc hành-chánh của Viện, để giữ cho nó khỏi sụp đổ tan-tành? Ông trông cậy vào Sholtheis, trao cho Sholtheis định-đoạt mọi việc, nhưng Sholtheis cho rằng nếu làm cho công-việc của Giám-Đốc chạy thì chỉ có Gottlieb được hưởng tiếng tốt, nên ông chỉ lo công việc nghiên-cứu khoa-học riêng và trao lại quyền định-đoạt về hành-chánh cho Cô Pearl Robbins, thành thử ra trên thực-tế Giám-Đốc của Viện lại là Cô Pearl xinh-đẹp và đố-ky.

Trên đời có lẽ không có một viên Giám-Đốc nào mà lại quý-quyết xảo-trá như Pearl. Nàng lấy thế làm thích. Nói chuyện với McGurk, nàng khen Gottlieb một cách nhiệt-thành và khiêm-tốn và tỏ lòng trung-thành sọ-sết với ông, đối với Holabird thì nàng nịnh-hót hết sức, còn đối với Terry Wickett có tính bất-bình cục-cản thì nàng ngọt ngào "chơi" lại bằng cách không cho chàng vật-liệu để làm việc, thành thử Viện McGurk dậm ra bị lung-lay vì những mưu-mô thủ-đoạn vặt như vậy.

Yeo không chào hỏi nói năng gì với Sholtheis, Terry thì dọa cho Holabird một trận. Gottlieb luôn luôn hỏi ý-kiến Martin, nhưng không bao giờ theo cả. Joust, một nhà sinh-vật vật-lý-học có tài nhưng vô hạnh, không có thân tình đối với Gottlieb, Martin và Terry, nên thường trách-móc ông già và bảo ông rằng ông là một Giám-Đốc cà-mềng và nên về vườn đi. Joust liền bị đuổi và thay thế ngay bằng một anh hiền như bụt.

Max Gottlieb hay nói với Martin về những "truyện trớ-trêu của Tạo-hóa". Trong những truyện trớ-trêu ấy, Martin chưa bao giờ thấy truyện nào chua-cay bằng truyện Tubbs là một kẻ dốt-nát, không có óc tưởng-tượng mà lại cứ hay làm bộ làm tịch, tự-cao tự-đại, Martin ghét ghê-gớm, ấy thế mà cái tánh hu tặc xấu ấy lại giúp cho Tubbs làm một Viên Giám-Đốc giỏi, còn cái thiên-tài của Gottlieb chỉ làm cho ông thành một người chuyên-chế kém-cỏi. Câu truyện trớ-trêu nữa là không có gì tai-hại bằng một viện được điều-khiển cẩn-thận quá và tiêu-chuẩn-hóa kỹ-lưỡng quá lại là một viện chẳng được tiêu-chuẩn-hóa, chẳng được điều-khiển gì cả. Trước kia đã có lần Martin cực-lực phủ-nhận điều đó, nhưng nay thì đêm nào chàng cũng cầu-nguyện cho Tubbs trở lại làm Giám-Đốc.

Nếu cứ như thế thì công-việc của Viện chẳng có gì là phức-tạp thêm, nhưng nó đã bị

xáo-trộn lên vì có Gustaf Sondelius đến, chắc hẳn là như vậy, ông vừa đi nghiên-cứu bệnh ngủ liên-miên ở Phi-Châu về, và rầm-rộ lấy một Phòng thí-nghiệm Viện văn để dành cho khách ở xa tới dùng.

Gustaf Sondelius, người chiến-sĩ của phong-trào phòng ngừa binh-tật, người đã làm cho Martin đi từ Wheatsylvania tới Nautilus để nghe ông diễn-thuyết, người mà trong tâm-tưởng Martin vẫn coi là một vị anh-hùng cứu-nhân độ-thế, là một người có pha trộn ít nhận-thức của Gottlieb, một ít lòng bác-ái của Ba Silva, một ít tính thực-thà cương-trực của Terry, nhưng không có cái lối kính-thường lễ-nghi trang-nhã của anh chàng này, và thêm vào đó, cái phong-thái và ngôn-ngữ ý-vị phong phú đặc-biệt của riêng ông nữa. Thực-tình mà nói, Sondelius không nhớ Martin là ai, vì từ cái đêm gặp gỡ ở Minneapolis, ông đã uống rượu say, đã đi tới không biết bao nhiêu nơi mịt-mù tăm-tối, nhưng lúc nào cũng sẵn rượu, và thảo-luận với không biết bao nhiêu người, nhưng rồi ông cũng nhớ ra Martin, và sau một tuần-lễ, người ta đã thấy ông với Terry và Martin đi la-cà các tru-điểm ăn nhậu với nhau, hoặc họp nhau bàn-luận đủ thứ truyện, và uống rất nhiều rượu 'gin' ở nhà Martin.

Bộ tóc vàng man-mọi của Sondelius đã gần ngã màu xám, nhưng đôi vai bò mọng vẫn chắc-nịch, chiếc trán vẫn rộng, và những chương

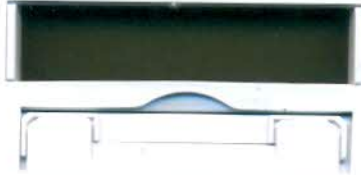
trình kế-hoạch diệt-trùng phòng-bệnh cho toàn thế-giới vẫn ào-ạt như bão biển, tuy nhiên ông vẫn không quên hưởng một vài thứ sinh ra bệnh-tật trước khi nó bị tiêu-diệt đi.

Mục-đích của ông là lập một trường thuốc chữa các bệnh nhiệt-đới ở Nửa-ước, sau khi làm xong bản tường-trình về bệnh ngủ liên-miên của ông.

Ông bám sát McGurk và nhà triệu phú Minnigen, ông chủ mới của Tubbs, và không bỏ lỡ dịp nào mà không bám sát luôn cả Gottlieb nữa.

Ông rất kính trọng và hâm-mộ Gottlieb và ông tuyên-bố âm-ỹ cho mọi người biết. Gottlieb cũng kính-phục lòng can-đảm và tính ghét những kẻ có óc con buôn của Sondelius; nhưng cứ thấy mặt Sondelius thì ông lại không chịu được. Cái lối cười ha-hả của Sondelius, cái lối tán-tụng quá đáng, lạc-quan quá đáng, cái lối mập-mờ không chính-xác, hay khoe-khoang khoác-lác, và cái thân-hình to-lớn đồ-sộ như muốn áp-đảo người ta, làm cho Gottlieb bực mình muốn nói nóng lên. Cũng có thể vì Gottlieb mang hận về việc Sondelius chỉ kém ông có mười một tuổi - năm-mười-tám so với ông sáu-mươi-chín - mà trông có vẻ trẻ hơn đến ba chục, và vui vẻ hơn đến năm chục tuổi lận.

Khi Sondelius nhận thấy mối ác-cảm ấy, ông cố đánh tan đi bằng cách càng làm ồn-ào

hơn, càng ca-tụng hơn, nhiệt - thành hơn bao giờ hết. Gặp ngày sinh-nhật của Gottlieb, ông biếu Gottlieb một chiếc áo nhung màu hoa đào và tím lợt trông rất chững để mặc hút thuốc ở trong nhà và khi ông tới nhà thăm Gottlieb mà ông thường tới luôn - Gottlieb buộc lòng phải mặc chiếc áo kinh-khủng ấy để tiếp khách, ông ngồi lâu-bầu nói những gì không ai nghe rõ, trong khi Sondelius bô-bô cái miệng lên hết chê các món súp tòi lại chê các nhạc - sĩ đàn dờ... Nhưng Gottlieb không bao giờ biết truyện Sondelius mỗi lần tới thăm ông như vậy là lại bỏ không đi dự những bữa tiệc rất huy hoàng sang-trọng.

Martin tựa vào Sondelius để có nghị-lục và chàng tựa vào Terry để tập - trung ý - chí làm việc. Nghị-lục với tập-trung ý - chí là hai cái cần-thiết cho một người muốn làm việc trong những ngày Viện khoa-học đương biến dần thành Viện dưỡng-trí của một bọn người điên.

Mà Martin thì đương cần làm việc.

V

Sau khi đã tham-khảo ý-kiến Gottlieb và bàn-luận một cách lo-lắng kỹ-lưỡng với Leora

về sự nguy-hiêm của công-cuộc thí-nghiệm với vi-trùng bệnh dịch-hạch, Martin khởi sự nghiên cứu cách ngừa bệnh và chữa bệnh bằng tiêu-tổ phage.

Cứ nghe chàng hỏi Sondelius về kinh-nghiệm của ông trong các trận dịch-hạch, ai cũng phải tin rằng chàng coi bệnh Hắc-Tử có cái gì hay-ho thú-vị lắm, và nếu có bắt gặp chàng đương trích vi-trùng vào những con chuột gầy-khăng-gầy-kheo như rắn, với thái-độ kinh-khủng và chốc-chốc lại thì-thăm nói với chúng và gọi chúng bằng những tên này tên nọ, thì ai ai cũng phải bảo rằng chàng điên.

Chàng cho chuột ăn tiêu-tổ phage, chàng thấy những con lành mạnh thì chóng lại được bệnh-dịch, những con mang vi-trùng bệnh dịch thì nhờ tác-dụng của thức ăn phage này mà vi-trùng trong người chúng biến đi mất, chúng không chết nhưng mắc bệnh dịch thâm-niên và truyền bệnh cho những con khác. Cuối cùng, chàng chữa được bệnh. Chàng cũng say-mê, cũng sung-sướng, và cũng hay nóng-nảy như những ngày mới tìm ra được Nguyên-Tổ X. Chàng làm việc suốt đêm... Chàng soi kính hiển-vi, dưới một ngọn đèn duy-nhất, dùng một ống thủy-tinh nhỏ vút như sợi tóc, kéo lên từng con vi-trùng dịch-hạch một.

Để khỏi mắc bệnh vì những con bọ chuột, trong khi làm việc, chàng mang găng cao-su,

giày da cao cổ, và buộc giầy nịt kín của tay áo. Những cách đề-phòng này không làm cho chàng khỏi rùng mình, còn đối với những người khác ở Viện McGurk thì nó có cái gì giống như trò ma-quái, kỳ-bí của những tay phù-thủy luyện đá hóa vàng ngày xưa. Họ coi chàng là một người phi-phàm thì ít, mà là trò cười thì nhiều. Những nhà khoa-học cũng chẳng hơn gì những nhà kinh-doanh hoạt-bát trong các văn-phòng hoặc các ông già khó tính hay kiếm truyền trong các làng các xóm cũng không thoát khỏi cái thói xấu vô duyên hết sức là hay chỉ trích phê-bình cho thích miệng. Các nhà hóa-học và sinh-vật-học gọi chàng là "Quan-Ôn", họ không chịu tới phòng chàng và khi gặp chàng đi ở hành-lang thì lại có ý lén-tránh.

Trong khi chàng trôi chảy đi từ cuộc thí nghiệm này đến cuộc thí-nghiệm khác, trong khi chàng bị cái thăm-kích của khoa-học ám-ảnh, chàng nghĩ rất hay về mình và cho rằng người ta coi trọng mình. Chàng cho đăng báo một bài khảo-đề viết rất thận-trọng về tác-dụng của tiêu-tố phage đối với bệnh dịch-hạch, bài này được rất nhiều báo-chí khoa-học nói đến. Ngay đến Gottlieb đương bị bận-rộn phiền-phức về công việc cũng phải ngợi khen chàng, mặc dầu ông chỉ có thể chú ý rất ít đến công việc của chàng và chẳng giúp chàng được tý gì. Chỉ có Terry Wickett là vẫn tỏ ra lãnh đạm. Đối với những công việc hơi-hơi xuất sắc của chàng, Terry chỉ tỏ ra sớt-sảng một

phần nào để tỏ ra rằng mình không ghen-ty, và thường hay hỏi Martin xem trong khi làm những công-cuộc thí-nghiệm mới, chàng có tiếp-tục nghiên-cứu về tính-chất căn-bản của tiêu - tố phage và tiếp-tục học vật-lý-hóa không.

Rồi Martin có một người phụ-tá rất hiếm có, đó là Sondelius.

Sondelius bị thất vọng về việc lập Viện Nghiên-Cứu Y-Khoa Nhiệt-Đới. Ông đương tìm một "việc loạn xạ ngẫu" khác để làm. Ông đã có kinh-nghiệm với nhiều thứ bệnh dịch, đối với bệnh dịch-hạch ông vừa ghét lại vừa thương. Khi ông hiểu rõ công việc của Martin, ông la lên :

- Trời ơi ! Lạy Chúa tôi ! Có lẽ anh đã tìm ra được phương-thuốc hay hơn cả Yersin hoặc Haffkine hoặc bất cứ người nào ! Có lẽ anh có thể cứu cho khắp thiên - hạ khỏi bệnh dịch-hạch - những kẻ xấu số ở Ấn-Độ - hàng mấy triệu người chết về bệnh ấy ! Để tôi làm việc với anh !

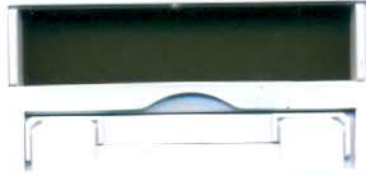
Ông thành người cộng-tác với Martin không có lương, không biết mệt, không lấy gì làm khéo cho lắm, nhưng lòng hăng-hái thì thực là vô-giá. Ông cũng như Martin, không thích sinh-hoạt theo giờ-giấc nhất-định, theo nguyên-tắc thì không bao giờ ông ăn cơm vào cùng một giờ trong hai ngày liền, ông thích làm việc suốt đêm và sáng ra thì làm thơ, mặc dầu thơ rất

dở.

Martin từ trước tới nay vốn chỉ làm việc một mình. Điểm mà chàng thích nhất ở Leora là nàng có cái biệt-tài khéo-léo là: cho dầu nàng có mặt ở bên cạnh chàng, nàng vẫn vui-vẻ làm như không có mình ở đây. Thoạt kỳ thủy, chàng khó chịu vì sự có mặt phiền-nhiều của Sondelius, mặc dù chàng rất khoái thấy ông hết sức sốt-sắng đối với việc những con-chuột mang bệnh dịch-hạch ở trong mình (thực ra thì ông cũng chẳng ghét gì chúng, nhưng ông đã hăng-hái giết chúng có tới hàng triệu con, bằng những cách khéo-léo như giăng bẫy, thả hơi ngạt). Nhưng rất may là cái ông Sondelius rất ba-hoa khi nói chuyện, thì khi làm việc lại hết sức im-lặng. Ông biết đúng cách giữ mấy con chuột để Martin trích vào màng phổi của chúng, ông cấy vi-trùng dịch-hạch, và khi người chuyên-viên giúp việc cho Martin đã về rồi (người này mãi khoảng nửa đêm mới ra về, vì anh ta cũng mến Martin, và yêu khoa-học, nhưng anh ta có cái thành-kiến là phải ngủ mỗi ngày sáu tiếng đồng-hồ và đôi khi phải đi thăm nom vợ con ở Harlem) những lúc đó Sondelius rất vui-vẻ đi khử-trùng các lọ, các ống thủy-tinh và kim trích, và trèo lên chuồng nuôi thú vật ở trên sân thượng bắt mấy con vật hy-sinh xuống.

Sondelius đương ở bậc thầy của Martin, nay tự hạ mình xuống làm tay sai cho chàng,

cả hai người đều hoàn-toàn không ai để ý đến truyện thay bậc đổi ngôi ấy, và Sondelius tuy có tính thích làm những việc phi-thường, có tính-cách trấn-động nhân-tâm như Pickerbaugh, lại không mảy-may quan-tâm đến truyện quyền-hành và danh-vọng khiến trong hai người không có người nào nghĩ rằng có việc thay bậc đổi ngôi ấy. Họ xin nhau thuốc hút, họ rủ nhau đi vào những cái giờ vô-lý nhất để đến một quán ăn mở suốt đêm, làm một chiếc bánh với một ly cà-phê, và họ cùng nhau soi những ống thủy-tinh chứa đầy những thứ độc chết người.